

ELEKTRONICKÉ PRÁVNE ÚKONY A NÁSLEDKY ICH NEPLATNOSTI¹

JUDr. Martina Kerekešová

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Právnická fakulta
martina.kerekesova@student.upjs.sk

<https://doi.org/10.33542/KDS22-0098-1-29>

Abstrakt

Príspevok sa zameriava na elektronické právne úkony v prípade ich neplatnosti resp. na zákonnú úpravu neplatných elektronických úkonov. V spojitosti s elektronickými právnymi úkonmi sa článok venuje taktiež forme právnych úkonov v zmysle súkromnoprávnej úpravy. Porovnáva vlastnoručný a elektronický podpis ako prejav vôle subjektov, ich plusy a mínusy. Konkrétnejšie sa okrem iných ustanovení týkajúcich sa elektronických úkonov OZ, zameriava na výklad ust. § 40 OZ, ktorý sa doplnil o ods. 5, v ktorom je upravená problematika overenia pravosti elektronického podpisu. V závere príspevku, nachádzame samotné zhodnotenie zákonnej úpravy a judikatúry, venujúcej sa elektronizácii ako takej a elektronickým úkonom samotným.

Abstract

The article focuses on electronic legal acts in case of their invalidity or. for the legal regulation of invalid electronic acts. In connection with electronic legal acts, the article also deals with the form of legal acts in terms of private law. It compares handwritten and electronic signatures as an expression of the will of subjects, their pros and cons. More specifically, in addition to other provisions concerning electronic acts of the Trademark Law, it focuses on the interpretation of Art. § 40 of the Civil Code, which was supplemented by para. 5, in which the issue of electronic signature authentication is regulated. At the end of the article, we find the evaluation of the legal regulation and case law dealing with electronicization as such and the electronic act itself.

Kľúčové slová: elektronický podpis, elektronická pečať, podpis, prejav vôle, právny úkon, vlastnoručný podpis, forma právneho úkonu, neplatný právny úkon.

Key words: electronic signature, electronic seal, signature, expression of will, legal act, handwritten signature, form of legal act, invalid legal act

Úvod

Ak život v 21. storočí nazvem rýchlym a moderným verím, že mi väčšina spoločnosti a potenciálnych opýtaných dá za pravdu. Vzájomná komunikácia, či už v pracovnej alebo súkromnej sfére je prakticky bez akéhokoľvek obmedzenia. Svet neobmedzených možností v oblasti komunikácie vďaka elektronickým službám a internetovým vymoženostiam na seba nenechal dlho čakať ani v oblasti práva. Elektronické právne úkony a podania sú veľmi aktuálnou a najmä témou potrebnou do budúcnosti. Podľa môjho názoru absolútne nevyhnutné ovládať vymoženosti modernej doby a teda vymoženosti internetu respektíve elektronickej komunikácie. Tieto prostriedky a uľahčenie mnoho vecí, neobišli ani oblasť právu. V istých

¹ Príspevok je publikovaný v rámci projektu VEGA č. 1/0765/20 s názvom Ochrana ľudských hodnôt v súkromnom práve v kontexte moderných trendov a prebiehajúcej rekodifikácie súkromného práva.

úkonoch práve elektronická forma podaní rôzneho druhu vyhľadanejšia ba dokonca preferovanejšia zo strany súdov alebo iných orgánov.

Na margo hlasov označujúcich problematiku elektronických právnych úkonov za symbol modernej doby, posledných pár rokov je možné poznamenať v krátkosti v rámci stručného historického exkurzu nasledovné.

Elektronické právne úkony ako v súčasnosti platný a právom aprobovaný inštitút práva nie sú zďaleka také nové ako by sa spočiatku javilo. Onen prívlastok skutočnosti posledných rokov je s najväčšou pravdepodobnosťou nenáležitý. Pre podporu tohto tvrdenia je možné poukázať i na konkrétny príklad telegrafu, ktorý ako jeden z prostriedkov technického charakteru umožnil celkom úspešný prenos informácií. Dalo by sa teda dôvodiť, že vzhľadom na viac ako dvestoročnú históriu telegrafu (a následne potom i jeho nasledovníka – telefónu) je možné pravdivo označiť elektronické právne úkony ako fenomén 19. storočia. V súčasnej dobe Občiansky zákonník (zákon č. 40/1964 Zb. v znení neskorších predpisov-., Občiansky zákonník“ v texte aj „OZ“) počíta s existenciou elektronických právnych úkonov a nie je preto nutné obávať sa, že by tento právny inštitút zostával bez právnej regulácie.²

V zmysle OZ, je písomná forma právneho úkonu zachovaná aj v prípade, ak je urobený elektronickými prostriedkami, ktoré umožňujú zachytenie jeho obsahu a určenie osoby, ktorá právny úkon urobila.³

Uvedeným výkladom písomnej formy právneho úkonu, sa vzhľadom na uvedené odstránili nejasnosti v aplikačnej praxi a právny úkon uskutočnený prostredníctvom elektronickej pošty bude považovaný za písomný právny úkon.

V spojitosti s pojmom právny úkon možno poznamenať, že subjektívne práva a povinnosti, vznikajú, menia sa alebo zanikajú z určitého dôvodu. Takýto dôvod bude spravidla právny alebo hospodársky. Právny dôvod je dôvod, ktorý vyvoláva vznik, zmenu alebo zánik nejakého práva, resp. právneho úkonu. Aby bolo možné považovať určitý úkon, za úkon právny, je nutné aby došlo k naplneniu jeho istých pojmových znakov.

V zmysle §34 OZ, je právny úkon prejav vôle, smerujúci najmä k vzniku, zmene alebo zániku tých práv a povinností, ktoré právne predpisy s takýmto prejavom spájajú.

Nato, aby bolo možné určiť za neplatný elektronický právny úkon je potrebné vymedziť si najprv kritéria na platnosť právneho úkonu v zmysle zákonnej úpravy. Predpokladom platnosti právneho úkonu je , že sú splnené všetky náležitosti, ktoré OZ stanovuje. V zmysle uvedeného ide konkrétne o urobenie úkonu spôsobilým a oprávneným subjektom, o vôli konajúcej osoby, ktorá musí byť vážna, slobodná a bez omylu a v neposlednom rade o predmete právneho úkonu, ktorý musí byť možný a dovolený.

Za predpokladu, že k niektorému vyššie uvedenému predpokladu nedôjde, ide o absolútne neplatný právny úkon. Súkromnoprávna úprava vychádza zo zásady bezformálnosti. Z uvedeného vyplýva, že právny úkon je možné realizovať v akejkoľvek forme a teda aj vo forme elektronickej.⁴

V zmysle odborných článkov, ktoré sa vo svojom obsahu venujú problematike elektronických právnych úkonov , možno za písomnosť považovať aj zaslanie e-mailu, SMS alebo faxu, pričom základnou podmienkou je, aby došlo k zachyteniu textu právneho úkonu

² MATUSKÝ, T.: Elektronický podpis, kvalifikovaný elektronický podpis, elektronická pečať a časová elektronická pečiatka. 2018, dostupné online: <https://www.podnikajte.sk/informacne-technologie/elektronicky-podpis-elektronicka-pecat>

³VOJČÍK, Peter a kol. *Občiansky zákonník. Stručný komentár*. Tretie vydanie. IURA EDITION, spol. s r. o. Bratislava. 2010. ISBN 978-80-8078-368-6

⁴KMENT,V.: *Elektronické právni jednání*. Praha: WoltersKluwer, 2018. 418 s. ISBN: 978-80-7552-814-8 s.42

na hmotnom podklade, z ktorého je možné identifikovať obsah právneho úkonu a osobu, ktorá tento právny úkon urobila (v danom prípade šlo o uloženie SMS správy do pamäti telefónu).

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo svojom Rozsudku zo dňa 22.03.2016 sp.zn.: 5Sžo/98/2015, extenzívne rozšíril výklad pojmu elektronický podpis aj „obyčajný elektronický podpis“ teda aj na také jeho formy, ktoré zákon nedefinuje, ako napr. jednoduché uvedenie mena a priezviska odosielateľa na záver e-mailovej komunikácie, alebo podpisový vzor, ktorý sa automaticky pripojí k odosielanej e-mailovej správe, alebo akékoľvek iné znaky a označenia, ktoré zmluvné alebo iné strany považujú za identifikačný kód, v súlade s ktorým sú schopné identifikovať odosielateľa. Predmetné druhy elektronických podpisov je nevyhnutné považovať za elektronický podpis v zmysle významu tohto pojmu.⁵

OZ tak pripúšťa možnosť realizovať právny úkon elektronickými prostriedkami, čím zrovnoprávňuje písomnosti urobené na papierovom nosiči a písomnosti urobené elektronicky na technickom nosiči. Ak sa strany čo i len konkludentne dohodnú na používaní elektronických prostriedkov pre vzájomnú komunikáciu, tak medzi posudzovaním písomností (dátových správ) a písomností na papierovom nosiči nie je rozdiel.⁶

Ak však chceme dosiahnuť nespochybniteľnosť elektronického právneho úkonu, máme možnosť opatriť svoj elektronický dokument tzv. kvalifikovaným elektronickým podpisom („KEP“ – podľa predchádzajúceho znenia zákona sa KEP označoval ako zaručený elektronický podpis). V takom prípade je písomná forma právneho úkonu zachovaná vždy, čo explicitne vyplýva priamo z občianskeho zákonníka.⁷

„Kvalifikovaný elektronický podpis, je v zmysle zákona č. 272/2016 Z. z. o dôveryhodných službách pre elektronické transakcie na vnútornom trhu (zákon o dôveryhodných službách v znení neskorších predpisov), zdokonalený elektronický podpis vyhotovený s použitím kvalifikovaného zariadenia na vyhotovenie elektronického podpisu a založený na kvalifikovanom certifikáte pre elektronické podpisy.“⁸

Z uvedeného, vyššie citovaného rozsudku NS SR vyplýva, že písomná forma je zachovaná, ak je právny úkon zrealizovaný elektronickými prostriedkami, ktoré umožňujú zachytenie obsahu daného právneho úkonu a zároveň, je podpísaný zaručeným elektronickým podpisom alebo zaručenou elektronickou pečaťou⁹

Nato, aby sme mohli určiť, či ide o platný alebo neplatný elektronický právny úkon, je samozrejme nutné vymedziť zákonom stanovené znaky platnosti. Z ust. §40 ods. 3 OZ vyplýva, že písomný právny úkon je platný v prípade prítomnosti podpisu osoby ktorej sa týka a ak je tento právny úkon vytváraný viacerými osobami, umiestnenie ich podpisov nemusí byť na tej istej listine, opak platí len v prípade aj zákon ustanovuje inak.¹⁰

Ak je právny úkon, urobený elektronickými prostriedkami, ktoré zachytávajú obsah právneho úkonu a taktiež konkrétne určenie osoby, ktorá daný právny úkon vykonala je písomná forma takto vytvoreného právneho úkonu zachovaná. Uvedená písomná forma právneho úkonu, je v prípade prítomnosti zaručeného elektronického podpisu alebo zaručenej elektronickej pečate zachovaná vždy.

Vlastnoručný podpis, ako prejav vôle či vyjadrenie súhlasu je nepochybne ich najklasickejšou formou. Hlavným rozdielom medzi podpisom vlastnoručným a elektronickým, je skutočnosť, že vlastnoručný podpis neobsahuje technickú špecifikáciu

⁵ Rozsudok NS SR, sp.zn.: 5Sžo/98/2015)

⁶ Právne aspekty elektronického podpisu a jeho využitie v aplikačnej praxi / Regina Hučková, Diana Treščáková. In: Právo, obchod, ekonomika III.: zborník vedeckých prác. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2013. ISBN 9788081520563. s. 80-87.

⁷ https://www.havelpartners.cz/ako-na-digitalne-pravne-ukony-a-elektronicky-podpis/?fbclid=IwAR1RIGpTn0XUW3soHIW_aRCn7hNJ06EIX0Ln6LbLK875R24VpZldQNJLVWs

⁸ https://www.slovensko.sk/sk/slovník/detail/_kep

⁹ Rozsudok NS SR, sp.zn.: 5Sžo/98/2015

¹⁰ BUDIŠ, P. *Elektronický podpis a jeho aplikácie v praxi*, ANAG 2008, 1. Vyd. ISBN 9788072634651, s. 22

prostriedkov na jeho samotné vytvorenie. Pri podpísaní dokumentu sa za najvyšší stupeň ochrany, podľa môjho názoru dá považovať jeho úradné overenie. Iba úradným overením vlastnoručného podpisu, vieme garantovať jeho nevyvrátiteľnú pravosť spojenú s obsahom uvedeného dokumentu. V prípade podpisu elektronického, je vzhľadom na uvedenú technickú špecifikáciu a popísaného tajného (súkromného) kľúča podpis overený automaticky naplnením jeho technických parametrov. Ďalšou, podstatnou odlišnosťou je, že v prípade ak by došlo k akémukoľvek narušeniu, znehodnoteniu či zmene pôvodného znenia obsahu dokumentu od momentu podpísania, takúto skutočnosť bude možné zistiť.¹¹

Pokiaľ ide o písomnosti ako také je vhodné uviesť, že prejav vôle konajúceho kontrahenta zahŕňa všetky podstatné náležitosti zachytené v písomnom texte. Bezvýznamné tak budú všetky eventuálne zámery konajúceho kontrahenta, ktoré v písomnom texte neboli vyjadrené. Táto problematika sa priamo viaže i na otázku podpisu. Jednoducho povedané, písomný prejav musí byť podpísaný a to samozrejme aj v prípade elektronického právneho úkonu. Až na základe podpisu konajúceho kontrahenta v danej transakcii je písomný prejav jeho vôle (právny úkon) platný. Za istých okolností však na druhej strane môže dôjsť k tomu, že je pripustená možnosť nahradiť podpis kontrahenta mechanickými prostriedkami.¹²

Pokiaľ ide o túto problematiku v Českej republike, právne otázky spojené s požiadavkami na písomnosť je možné opäť nájsť v najdôležitejšom civilistickom kódexe – občianskom zákonníku. Nikde v tomto zákone nenachádzame presnú definíciu čo to písomná forma právneho úkonu je alebo znamená. Dalo by sa však povedať, že vzhľadom na prax nespôsobuje interpretačné problémy odsek štvrtý § 562 Českého občianskeho zákoníka (Zákon č. 89/2012 Sb. ve znění pozdějších předpisů – občanský zákoník ďalej v texte len „OZ ČR“) zaoberajúci sa touto problematikou.

Toto ustanovenie vo svojom obsahu zahrnuje eopiso i elektronické prostriedky. Ich použitím je písomná forma právneho úkonu v plnom rozsahu zachovaná.¹³

Typicky sa môže jednať o nahradenie podpisu pomocou pečiatky či faksimili, v podmienkach elektronických kontraktácií bude relevantné predovšetkým naskenovanie podpisu.

Otázkou však zostáva, za akých okolností je takéto nahradenie možné bez ďalšieho uskutočniť. Túto otázku je možné naozaj zodpovedať jednoducho tak, že naskenovaným podpisom je možné nahradiť podpis v prípadoch tam, kde je to v súkromnoprávnom styku obvyklé, a to na základe objektívneho posúdenia.

Práve totožnosť osoby, ktorá právny úkon vykonáva a v ktorej mene sa podáva a overenie takejto listiny resp. úkony je kľúčovým prvkom pri splnení náležitosti subjektu v prípade elektronického právneho úkonu. Aktuálne, kedy je elektronická forma čohokoľvek každodennou súčasťou života, je tento významný predpoklad platnosti takto urobeného právneho úkonu realizovaný rôznymi formami.

Príkladom je vyplňovanie formulárov rôzneho typu, zadávanie čísel platobných kariet až po elektronický podpis v jeho rozmanitých podobách a taktiež využitie sofistikovanejších systémov pre komunikáciu s orgánmi verejnej správy a k tomu pridelený hardware. Podľa nášho názoru, práve z dôvodu vyššie uvedenej podmienky overenia totožnosti danej osoby, sa dnes rozvíjajú a fungujú systémy pre manažment elektronickej identity najmä pre fungovanie

¹¹ SEMANČÍK, R.: Elektronický podpis v praxi, AT&P Journal 9,3 (March 2002), pp. 65-67.

¹² LECHNER, T.: *Elektronické dokumenty v právní praxi*. Praha-Leges, 2013. s. 265

¹³ Konkrétna dikcia tohoto ustanovenia stanoví: (4) *Pisemná forma je zachována, je-li právní úkon učiněn telegraficky, dálnopisem nebo elektronickými prostředky, jež umožňují zachycení obsahu právního úkonu a určení osoby, která právní úkon učinila*

občanov a právnických osôb v rámci elektronizácie verejnej správy v súvislosti s e- governmentom.¹⁴

Z uvedeného jasne konštatujeme, že nato aby bolo možné zodpovedať otázku platnosti, či naopak neplatnosti právneho úkonu, je nevyhnutné jasne a zreteľne identifikovať osobu, ktorej sa daný právny úkon priamo týka a svojim podpisom vyjadruje náležitú vôľu.¹⁵

V prípade prejavu vôle právnickej osoby, zaviedlo Nariadenie eIDAS inštitút elektronickej pečate. Elektronickú pečať vzhľadom na jej účel samotný, možno nazvať „dôkazom“, že daný elektronický dokument vydala právnická osoba, ktorej sa úkon týka a uvedené nariadenie pre spomínané právnické osoby, zavádza pojem „pôvodca pečate“.¹⁶

Vyjadrenie súhlasu osoby s konkrétnym právnym úkonom v elektronickej podobe však Občiansky zákonník nedefinuje.

Nato, aby sme teda vedeli určiť vyjadrenie súhlasu oprávnenej osoby a tým pádom aj určiť či ide o platný právny úkon, v prípade elektronického právneho úkonu, musíme nazrieť do právneho predpisu, ktorý svojim obsahom zachytáva konkrétne elektronické právne úkony, ich náležitosti a podmienky ich platnosti. Jedná sa konkrétne o Zákon o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o e- Governmente č. 305/2013 Z. z. v znení neskorších predpisov).

Čo sa týka spomínanej písomnej formy právneho úkonu, v niektorých prípadoch sa okrem tejto formy vyžaduje nielen písomná forma, ale aj úradné overenie pravosti podpisu osoby, ktorá zmluvu alebo iný jednostranný úkon podpisuje.

Do §40 OZ sa doplnil ods. 5, podľa ktorého sa na „*právne úkony uskutočnené elektronickými prostriedkami, podpísané zaručeným elektronickým podpisom a opatrené časovou pečiatkou, osvedčenie pravosti podpisu nevyžaduje.*“¹⁷

Z uvedeného teda možno konštatovať, že na platnosť elektronického právneho úkonu, pri ktorom zákon vyžaduje osvedčenie pravosti podpisu stačí platný elektronický podpis v závislosti od konkrétneho prípadu.

V súvislosti s vývojom nových, moderných technológií v dnešnej dobe sa musel zmeniť aj prístup k forme právnych úkonov a taktiež právo sa musí vysporiadať s akceptáciou elektronicke urobeným právnym úkonom ako platným, účinným a vynúiteľným prejavom vôle.

Elektronický právny úkon, ktorý nie je podpísaný zaručeným elektronickým podpisom, ale iba tzv. obyčajným elektronickým podpisom sa tiež uznáva za písomnú formu právneho úkonu. Pravdou ale je že bez zaručeného elektronického podpisu sa ťažko dokazuje, či prejav vôle pochádza od určitej osoby. Naopak zaručený elektronický podpis je dostatočne zabezpečený a spoľahlivý prostriedok.¹⁸

Napriek tomu, že právna úprava (ne)platnosti právnych úkonov patrí medzi fundamentálne zložky matérie občianskeho práva hmotného, resp. súkromného práva, stav legislatívno-technického vyjadrenia požiadaviek na vôľu subjektu práva a jej prejav elektronickeou formou, nie je v rámci súkromného práva vyslovene vymedzený.

¹⁴ GLANCY, D.J.: Zákon o elektronickeom podpise ako cesta k elektronickeému obchodu. Preložila Moravčíková, A. Justičná revue, 53, 2001 č. 8-9, s. 891-900.

¹⁵ HUČKOVÁ, R.- TREŠČÁKOVÁ, D. : Právne aspekty elektronickeého podpisu a jeho využitie v aplikačnej praxi, In: Právo, obchod, ekonomika III.: zborník vedeckých prác. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2013. ISBN 9788081520563.

¹⁶ Článok 3 ods. 9 Nariadenia európskeho parlamentu a rady (EÚ) č. 910/2014 o elektronickej identifikácii a dôveryhodných službách pre elektronicke transakcie na vnútornom trhu a o zrušení smernice 1999/93/ES

¹⁷ VOJČÍK, Peter a kol. *Občiansky zákonník. Stručný komentár*. Tretie vydanie. IURA EDITION, spol. s r. o. Bratislava. 2010. s. 136

¹⁸ VOJČÍK, P.: *Občianske právo hmotné*. 2. aktualizované vydanie, I. diel, Plzeň: Aleš Čeněk, 2018, s.72-73

V zmysle ustanovení OZ neplatný je právny úkon, ktorý svojím obsahom alebo účelom odporuje zákonu alebo ho obchádza alebo sa prieči dobrým mravom, a ktorý nebol urobený vo forme, ktorú vyžaduje zákon alebo dohoda účastníkov.¹⁹

V prípade elektronických právnych úkonov, je podľa nášho názoru na posúdenie platnosti alebo neplatnosti daného právneho úkonu okrem zákonom predpísanej formy daného úkonu, ťažiskové najmä už viac krát spomínané určenie totožnosti osoby, ktorej sa právny úkon týka. Uvedené prirodzene vyplýva zo samotnej povahy elektronických právnych úkonov.²⁰

Definícia elektronického podpisu a zaručeného elektronického podpisu, je obsiahnutá v rozsudku NS SR, sp.zn.: 1Sžr/72/2014 a vychádzajúc práve z uvedenej judikatúry, prípadne nedodržanie zákonom predpísanej formy bude v mat' v konečnom dôsledku za následok neplatnosť právneho úkonu.

Elektronický podpis je informácia pripojená alebo inak logicky spojená s elektronickým dokumentom a nemožno ju vyhotoviť bez znalosti súkromného kľúča a elektronického dokumentu. Na základe znalosti tejto informácie a verejného kľúča patriaceho k súkromnému kľúču použitému pri jej vyhotovení možno overiť, že elektronický dokument, ku ktorému je pripojená alebo s ním inak logicky spojená, je zhodný s elektronickým dokumentom použitým na jej vyhotovenie a taktiež obsahuje údaj, ktorý jasne identifikuje podpisovateľa a tým pádom účinne spojí meno s elektronickým podpisom danej osoby. Neplatný právny úkon (negotiuminvalidum) prejavuje také podstatné alebo zákonom určené vady, ktoré v zásade neumožňujú aby v časti, v ktorej je neplatný, spôsobil právne následky.²¹

Podľa uznesenia NS ČR z 24.11.2005, sp.zn. 26Cdo 1079/2005 je platnosť právneho úkonu treba posudzovať podľa všeobecne záväzných právnych predpisov, ktoré existovali v dobe, kedy bol právny úkon urobený.²²

Teleologicky by sa dalo zhrnúť, že cieľom zákonodarcu bolo naplnenie dvoch základných momentov.

Konkrétne išlo spoľahlivo zachytiť príslušný obsah právneho úkonu a rovnako i jednoznačne (v angličtine sa pre označenie tejto skutočnosti používa termín „unequivocal“ – nedvojznačný) určenie tej osoby, ktorá konkrétny právny úkon vykonala. Ide o zásadné a nevyhnutné predpoklady na riadnu a platnú kontraktáciu.

O tejto problematike bolo v odborných publikáciách napísaných mnoho rozborov, viaceré komentáre sú dostupné okrem iného i prostredníctvom systému ASPI, resp. v početných článkoch publikovaných ako na domácej, tak i zahraničnej pôde.

Čo sa týka prípadnej neplatnosti elektronických právnych úkonov, zákon nerozlišuje medzi neplatnosťou „klasických právnych úkonov“ a úkonov elektronických.

Teória občianskeho práva v OZ, rozlišuje absolútne neplatný právny úkon a relatívne neplatný právny úkon. Ako už bolo uvedené, predpokladom platnosti právneho úkonu je to, že spĺňa všetky náležitosti, ktoré stanovujú normy hmotného práva, v opačnom prípade ide o neplatný právny úkon.

Podľa § 37 ods. 1 OZ, právny úkon sa musí urobiť slobodne a vážne, určite a zrozumiteľne; inak je neplatný. Citované ustanovenie stanovuje základné náležitosti právnych úkonov, pričom pokiaľ právny úkon nespĺňa čo i len jednu náležitosť, je postihnutý absolútnou neplatnosťou.²³

¹⁹ HULMÁK, M. *Elektronický právny styk*. Právne rozhledy. 2005 č.7, s. 15

²⁰ DONÁT, J a kol.: *Nariadenie IDAS komentár*. Praha-C.H.BECK, 2017. 304 s. ISBN: 978-80-7400-633-3

²¹ Rozhodnutie NS SR, sp.zn.: 1Sžr/72/2014

²² Uznesenie NS ČR, sp.zn.: 26Cdo 1079/2005

²³ <https://hnonline.sk/prakticke-hn/90189-absolutna-neplatnost-pravnych-ukonov>

Druh neplatnosti daného elektronického úkonu sa podľa nášho názoru odvíja od samotného druhu elektronického právneho úkonu ktorý má byť neplatný. Prípadné chyby v písaní a počítaní ešte nezakladajú neplatnosť právneho úkonu, pokiaľ je jeho význam nepochybný (§ 37 ods. 3 Občianskeho zákonníka).²⁴

Ako príklad si môžeme uviesť podpísanie plnej moci, ktorá v prípade zastupovania tvorí základ podania samotného, keďže je v tomto prípade dokument podpísaný zástupcom.

Za predpokladu, že by v takomto podaní absentoval elektronický podpis alebo by bol elektronický podpis neplatný z dôvodu neplatnej licencie podpisovateľa, bol by takýto právny úkon absolútne neplatný. Jeho následok by vzhľadom na definíciu absolútne neplatného právneho úkonu by bol tým pádom taký, že by sa na neho hľadelo ako by neexistoval.²⁵

Z praxe však vyplýva, že práve v prípade absencie elektronického podpisu pri podaniach a komunikácii s orgánmi verejnej moci sa na takýto úkon nehľadí ako na neexistujúci pretože následne daný orgán vyzve odosielateľa podania na opravu vád, ktoré dané podanie obsahuje. Uvedená definícia absolútne neplatného právneho úkonu teda s poukazom na príklad z praxe nezapadá do tejto koncepcie.

Samozrejme, nie všetky elektronické úkony zahŕňajú komunikáciu s verejným sektorom. Na príklade uzavretia zmluvy medzi zmluvnými stranami elektronickou formou si naopak vieme predstaviť absolútnu neplatnosť elektronickej zmluvy ak v tejto zmluve absentuje zákonom predpísaná náležitosť a druhá strana na takúto vadu neupozorní.

V prípade, že na kúpnej zmluve uzavretej elektronickou formou, absentuje kvalifikovaný elektronický podpis predávajúceho máme zato, že by šlo o absolútne neplatný právny úkon, keďže by na takomto právnom úkone absentovala vôľa predávajúceho previesť predmet kúpy na osobu kupujúceho, nehovoriac o tom, že v prípade prevodu vlastníctva k nehnuteľnosti by kataster nehnuteľností konanie zastavil a v prípade neodstránenia tohto „nedostatku“ by nedošlo k zápisu vlastníka nehnuteľnosti do katastra nehnuteľností a vlastnícke právo nevzniklo.

Záver

Vzhľadom na uvedené, si dovoľujeme skonštatovať, že napriek zákonnému nerozlišovaniu medzi následkami neplatnosti klasického právneho úkonu a právneho úkonu, ktorý bol urobený elektronicky možno bádať isté rozdiely.

Práve uvedená výzva, ktorá je v prípade vady právneho úkonu zaslaná zo strany orgánu s ktorým účastník právneho úkonu komunikuje, je z nášho pohľadu akousi ústretovosťou vo vzťahu k elektronickým právnym úkonom. Vychádzajúc z uvedeného si dovoľujeme skonštatovať, že elektronickú formu právnych úkonov v rámci súkromného práva je nevyhnutné presne definovať zákonnou formou.

Prispôsobenie právnych úkonov aj ich v elektronickej forme popri „klasických“ právnych úkonoch a ich taxatívne stanovené náležitosti sú z pohľadu prípadných nezrovnalostí podľa nášho názoru nevyhnutnou súčasťou ich plnohodnotného „začlenenia“ do bežnej praxe.

Aj napriek vyššie uvádzaným zákonom, ktoré sa problematike elektronizácie vo svojom obsahu komplexne venujú, je nutné práve následky neplatnosti elektronického právneho úkonu, podľa nášho názoru špeciálne a osobitne vymedziť. Situácia, kedy sa de facto jedná o rovnakú právnu problematiku a inštitút práva no vyžaduje si akési „rozdielne“ definovanie je v rámci občianskoprávných vzťahov istou raritou.

²⁴WINDISCH, A.: Podpisovanie elektronických dokumentov. 2016,dostupné online: https://www.dcom.sk/oznamy-obec/-/asset_publisher/TansOWSRx517/content/podpisovanie-elektronickych-dokumentov

²⁵ DONÁT, J a kol.: *NariadenieIDAS* komentár. Praha-C.H.BECK, 2017. 304 s. ISBN: 978-80-7400-633-3

Vyššie uvedený príklad s kúpnu zmluvou a absenciou prejavu vôle predávajúceho by teda v prípade, ak by sme postupovali podľa dostupnej judikatúry a výkladu neplatnosti právneho úkonu postupovali bol považovaný za absolútne neplatný právny úkon a kataster nehnuteľností, by sa takouto zmluvou vôbec nemal zaoberať pretože by v uvedenej situácii nepochybne šlo o absolútne neplatný právny úkon.

Aktuálny stav zákonných ustanovení a judikatúry a jeho nerozlišovanie neplatnosti elektronického a klasického právneho úkonu však nedáva priestor na ich rozličné posudzovanie.

Prax realizácie právnych úkonov elektronickou formou a ich prípadnej neplatnosti sa teda podľa nášho názoru mňa definícii klasickej neplatnosti a taktiež jej rozlišovaniu na absolútne a relatívne neplatný právny úkon.

V prípade elektronických právnych úkonov prax smeruje skôr k právnemu názoru, že absolútna neplatnosť elektronického právneho úkonu neexistuje resp. existovať nemusí a to práve s poukazom na vyššie uvedený príklad kúpnej zmluvy a následnej výzvy katastra nehnuteľností.

Na záver tohto článku možno konštatovať ako už bolo viac krát v texte avizované, že podľa nášho názoru, nemožno úplne a celým obsahom stotožňovať elektronický právny úkon a klasický právny úkon a to minimálne vzhľadom na ich prípadnú neplatnosť vo vzťahu ku konkrétnym vybraným právnym úkonom, z dôvodov ich v istých prípadoch rozličného posudzovania a nazerania na právne účinky ktoré zakladajú.

Literatúra

1. DONÁT, J a kol.: *Nariadenie IDAS komentár*. Praha-C.H.BECK, 2017. 304 s. ISBN: 978-80-7400-633-3
2. Elektronické dokumenty - ich reálne využitie a aplikácia pri riešení sporov vzniknutých z elektronického obchodovania / Diana Treščáková, Lukáš Michal'ov; recenzenti Milena Barinková, Michal Radvan. In: *Právo, obchod, ekonomika V. : zborník vedeckých prác*. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2015. ISBN 9788081523151. s. 455-466. TREŠČÁKOVÁ, Diana (50%) - MICHAL'OV, Lukáš (50%)
3. Elektronický obchod: 3. kapitola / Diana Treščáková; recenzenti Gabriela Dobrovičová, Ján Matejka. In: *Právo informačných a komunikačných technológií*. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2020. ISBN 9788081529108. s. 36-58. TREŠČÁKOVÁ, Diana (100%)
4. FEKETE, I.: *Občiansky zákonník : veľký komentár*. 3. aktualizované vydanie, 1. zväzok, Všeobecná časť. Bratislava: Eurokódex, 2017. 1112 s. ISBN: 978-80-8155-073-7
5. GERLOCH, A. 2004. *Teória práva*. Plzeň: Aleš Čeněk, s.r.o., 2004. ISBN 80-86473-85-6
6. GLANCY, D.J.: *Zákon o elektronickom podpise ako cesta k elektronickému obchodu*. Preložila Moravčíková, A. *Justičná revue*, 53, 2001 č. 8-9, s. 891-900.
7. HULMÁK, M. *Elektronický právny styk*. *Právne rozhledy*. 2005 č.7 ISBN 978-80-7380-719-1.
8. KMENT, V.: *Elektronické právni jednání*. Praha: WoltersKluwer, 2018. 418 s. ISBN: 978-80-7552-814-8
9. LECHNER, T.: *Elektronické dokumenty v právni praxi*. Praha-Leges, 2013. 265 s. ISBN: 978-80-8757-641-0
10. Nariadenie eIDAS - riešenie pre odstránenie nedôvery v elektronické obchodovanie? / Regina Hučková, Diana Treščáková ; recenzenti Mária Bujňáková, Gabriela Dobrovičová, Alena Krunková. In: *Právo, obchod, ekonomika VII.: zborník príspevkov z vedeckého sympózia : 11. - 13. október 2017, Vysoké Tatry*. Košice : Univerzita Pavla

- Jozefa Šafárika v Košiciach, 2017. ISBN 9788081525285. s. 201-210 HUČKOVÁ, Regina (50%) - TREŠČÁKOVÁ, Diana (50%)
11. Právne aspekty elektronického podpisu a jeho využitie v aplikačnej praxi / Regina Hučková, Diana Treščáková ; recenzenti Viktória Bobáková, Hana Marková. In: Právo, obchod, ekonomika III.: zborník vedeckých prác. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2013. ISBN 9788081520563. s. 80-87. HUČKOVÁ, Regina (50%) - TREŠČÁKOVÁ, Diana (50%)
 12. Právo elektronického obchodu. Širšie súvislosti / Diana Treščáková; recenzenti Gabriela Dobrovičová, Milan Ďurica. 1. vyd. Praha: NakladatelstvíLeges, 2021. - 229 s. ISBN 9788075024961. TREŠČÁKOVÁ, Diana (100%)
 13. Uzatváranie zmlúv v 21. storočí - nové pohľady a výzvy / Diana Treščáková; recenzenti Gabriela Dobrovičová, Milena Barinková. In: Právo, obchod, ekonomika II.: zborník vedeckých prác. Praha: Leges, 2012. ISBN 9788087576335. s. 231-241. TREŠČÁKOVÁ, Diana (100%)
 14. Virtuálna identita a elektronické schránky - vzájomné súvislosti [elektronický zdroj] / Diana Treščáková. recenzované. In: StudiaIuridicaCassoviensia. ISSN 1339-3995. Roč. 5, č. 1 (2017), s. 113-120, online. Spôsob prístupu: http://sic.pravo.upjs.sk/files/10_trescakova_-_elschranky.pdf. TREŠČÁKOVÁ, Diana (100%)
 15. VOJČÍK, Peter a kol. *Občiansky zákonník. Stručný komentár*. Tretie vydanie. IURA EDITION, spol. s r. o. Bratislava. 2010. ISBN 978-80-8078-368-6
 16. VOJČÍK, Peter et al. *Občianske právo hmotné*. 1. diel. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2018. 382 s.
 17. VOJČÍK, Peter et al. *Občianske právo hmotné*. 2. diel. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2018. 378 s.
 18. VYDROVÁ, P.: *Zaručený elektronický podpis a zaručená elektronická pečať: skutočne rovnocenné*, 2016. dostupné online: <https://www.linkedin.com/pulse/zaručený-elektronický-podpis-zaručená-elektronická-zabudková-ll-m->
 19. WINDISCH, A.: *Podpisovanie elektronických dokumentov*. 2016, dostupné online: https://www.dcom.sk/oznamy-obec/-/asset_publisher/TansOWSRx517/content/podpisovanie-elektronickykh-dokumentov
 20. Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 45/2001 z 18. decembra 2000 o ochrane jednotlivcov so zreteľom na spracovanie osobných údajov inštitúciami a orgánmi spoločenstva a o voľnom pohybe takýchto údajov
 21. Nariadenie európskeho parlamentu a rady (EÚ) č. 910/2014 o elektronickej identifikácii a dôveryhodných službách pre elektronické transakcie na vnútornom trhu a o zrušení smernice 1999/93/ES
 22. Davidson § Assocs. V. Jung, 422 F. 3d 630 , 632 (8th Cir. 2005)
 23. Rozhodnutie Najvyššieho súdu SR, sp.zn.: 2Cdo/99/2009
 24. Rozhodnutie NS ČR z 3.5..2016, sp. Zn. 23 Cdo 4093/2015
 25. Rozsudok Najvyššieho súdu SR z 18.8.2010, sp. Zn. 2. Sžo 505/2009
 26. Rozsudok vo veci : ESL Worldwide.com, Inc. v. Interland, Inc. 06-VC-2503 (S.D.N.Y. June 21, 2006)
 27. Rozsudok vo veci : LawrenceFeldman v. Google, Inc., 513 F. Supp.2d 229 (E.D.Pa 2007)
 28. Rozsudok vo veci: C-49/11, ContentServicesLtd v. Bundesarbeitskammer, zo dňa 5. Júla 2012
 29. Rozsudok vo veci: ProCD, INCORPORATED v Matthew ZEIDENBERG and SilkenMountain Web Services, Inc. 86 F.3d 1447 (1996)

30. Rozsudok vo veci: SPECHT V NETSCAPE COMMUNICATIONS CORP. 306 F. 3D 17 (2D Cir. 2002)
31. Uznesenie Najvyššieho súdu SR z 20.Júna 2012, sp.z.: 7m Cdo 12/2011
32. Uznesenie Ústavného súdu SR z 15. Decembra 2016 , sp.zn II, ÚS 922/20